

Tartalom: Közlemények Erdélyről, (Vándor) 113. l. Követválasztás egy kis városban, (Á—lyi) 117. l.

Közlemények Erdélyről.

II. Közlemény

Fel- és Al-csík.

(Vége.)

Al-csík' helységei.

Szent Anna' tavától olyannak, ki az ösvényt tudja (milyen az én útvezérem éppen nem volt), mintegy 6 órányi távolságra van a' — a' becsületes nevén mondva — torjai B ü d ö s, 's innen a' Bálványos' vára, soos mezőbeli borvíz és F o r t y o g ó (Átkozott elnevezések). A' szerencsétlenül keresztelt barlang Csík' és Fel-sőfejér' szélhatáraiban fekszik; mindenik magáénak tartja, 's még Kézdiszék is jogot tart hozzá. Mellyiknek van igaza? nem én dolgom; de hogy említett szomszédaival egyszerre ölelbessem fel ismertetését későbbre halasztom.

Mik a' faluk' és egyes házak' építéséről, elrendezéséről, a' lakosok' jelleméről, öltözetéről.... Gyergyónál már elmondattak, egészen tartoznak a' közel Csík'ra is. Öltözetekben, mint sajátost említhetni, hogy a' (székely és paraszt) nők is, legalább sokan, férfias fekete kalapot viselnek. Erkölciségre vonatkozólag lehet tán azt a' megjegyzést tennünk, hogy Gyergyónak szomszédai egyfelől a' havasok' fenyői, 's ezekben sokkal kevesebb a' szellemi ragály, mint az emberekben, kik Csík' határosai. Általános megjegy-

zés, hogy Háromszék' börtöneiben vannak tolvajok, gyilkosok és gyujtogatók, Al-csík' és Kászónében gyujtogatók ritkán, Fel-csík' és Gyergyóéban gyilkosok is ritkán; [tolvajokban ezek is, mint honunk' minden fogházai botránkoztatásig bővölködnek, minek gyökér oka, véleményem szerint, az életmódok' szűk volta.] De a' börtönök' lakói nem képviselői a' nemzet' erkölcsiségének. Csíkban általában az egyszerű erkölcsösség még honos.

Hangejtésük olly sajátos, hogy 3 — 4 szóból már rájuk ismerhetni. Sokan éltöken keresztül nagy városokban laknak 's még sem szokják el az eredeti éneklő kiejtést. Két z közt az első helyett j-t mondanak, pl. Fejér liliomszál, szépen virágozjal, nekünk illatozjal 'sat. Az e szájokban gyakorta éles é hanguvá lesz, pl. léány, Gyérgyó, jelesen ott, hol, mint a' példákban, tompa és éles hangzók találkoznak öszve. Illy esetben más székelyek rokonhangú tompa vagy lágy hangzóval cserélik fel a' szabályellenes betűt, pl. deszka helyett doszkat, gyertya helyett gyortyát mondanak; a' csíkiak inkább élesített é-vel segítnek a' kimondáson, így, dészka, gyértya.

Vallásokra nézve, mint láttuk, többnyire r. catholicusok, kevés g. e. hitű 's még kevesebb örményszertartású catholicusokkal. Protestanst vagy görög nem egyesült hitűt nem lehet köztök találni. Vallásukban nagyon buzgók. Minden anyamegyében történnek évenként nagy és népes búcsujárások, mellyekre a' vidék kölcsö-

nősön mindenfelől öszvesereglik, mint másutt a' sokadalomra. Az ájtatosságokat rendszeren nem olly ájtatos lakmározások rekesztik be, teméntelen költséggel, szinte pazarlással járók. Szűk években semmi olly hamar és olly bizonyosan nem segítene Csík' szorultságán mint a' búcsuk' betiltása; de semmi sem is lenne bajosabban kivihető. Nem lehet ugyan tagadni, hogy a' buzgó ragaszkodás vallásukhoz 's annak szertartásaihoz és külségeihez sokaknál tulságig megyen, mint más felől azt sem, hogy sokan ezt kerülni akarva másik tulságba esnek; de a' nagyobb részre vonatkozólag ohajtani lehetne, hogy azok, ide értve minden felekezetűeket, kik őket vádolják, saját vallási elveik mellett legyenek annyira buzgók, 's csak annyira elfogultak.

Csík szigorú vallásossága 's elszigetelt helyzete miatt hazánk' leghomályosabb részei közé számíttatik ollyak által, kik benne soha sem jártak 's lakói közül legtovább egy két éhezett gabonavásárost, vagy cséplőt ismertek. Én is ezen előítéllettel léptem közéjük 's tán részint ennek tulajdoníthatom, hogy köztök töltött kevés napjaim legkedvesebb emléküek, mellyeket kedves emlékü élveken olly gazdag vándor-utamban töltöttem. Tudományosságban 's felső műveltségben nincsenek ugyan olly előhaladva, hogy tónust adhassanak, mit havasok közti vidéektől kívánni sem lehet; de úgy hátra maradván sincsenek, hogy honunk' hasonló körülmények között élő lakosinak lenne, mit szemökre vetniök; elromolva pedig éppen nincsenek. Józan elvek náluk nyílt kebelre, fogékony főre találnak. Társalkodási simultságban — miben magyarokul még hátra állunk — hazánk' bár melly vidékénél — fő városit nem értve — nem állnak hátrább, előbb sokaknál. Társalgásuktól a' nyers darabosság, és mézes mázos álszinű udvariskodás egyaránt távol van. Köztök nyílt szívű, de nem gondatlan rokonokkal, barátokkal, vagy ember-társakkal lészesz, kik gyöngédségeidet elismerik,

de nem hízkelnek neki, a' természetességgel igen jól összeférő társasági illedelmeket megtartják, 's megtartatni kívánják a' nélkül, hogy külségek' bábjai legyenek, vagy aprólékos igények' bilincsei közé szorítkozzanak, vagy éppen hazudjanak illendőségből. Boldogok lesznek, míg a' faragatlanság és túl finomodás közt egyensúlyban tartják magukat.

Csík egyike hazánk' legvigabb vidékeinek. Minden innep, minden névuap, minden multság központositja a' kis haza' egy rendű polgárait; innen magyarázhatni kifejlett társalkodási szellemét. De egy idő óta nagyon kezdett Csíkban is mint hazánkban mindenütt csökkenni a' vendégszerető társalkodás. Oka azon körülmény, mi szerint most vendéget hívni annyi, mint drága pénzzel, sok alkalmatlansággal gyűjteni bizonyos rágalmozokat ömágunk ellen. Én azt hiszem, a' társalkodás legalább ifjaknak, nem kevésbbé szükséges szellemileg mint a' mindennapi kenyér testileg. Az ifjukor társasági vigalmak nélkül ollyan mint a' tavasz virág nélkül. Jaj a' gyümölcsfának, melly tavasszal nem hajtott virágot, az nem fog ősszel gyümölcsselel kínálkozni: jaj az ifjunak, ki ifjukorában nem élvezte az élet' örömeit; az vagy idő előtt érő gyümölcsöt hozand vagy a' tettek' korában vadászand ifjui élveket, könnyelműen és léhán, romlásul azoknak, kiknek sorsa tőle függ. Az életnek annyi a' keserű pillanatja. Ollykori ünnepi óráink kárpótlásul, 's mintegy úti költségül advák, hogy röögös pályánkon ki ne fáradjunk. De komolyabb szempontból véve is a' kölcsönös társalkodás ifjak' jövődjére nagy befolyást gyakorol. Sehol sincs olly biztos mód érintkezésbe jöni, egymást átösmerni, szövetkezni, mint bizalmas társasági körökben. A' házi társalkodás e' végre vagy igen feszes, vagy igen bizalmas, a' közhelyek piaczosabbak, mint sem a' szív' kényes érzelmei kifejedhetnek; mind kettő előleges ismeretséget feltételez, mi

szemérmes ifjaknak fő nehézség; de vigalmi körökben ösmeretséget kezdhetni előzmény és következés nélkül, folytathatni szembeötlés nélkül, félbeszakaszthatni megbántás nélkül. A' közműlatság közelségbe hozza az egyéneket, felolvasztja az érzéseket; 's szív szívvel, sympathia sympathiával rokonúl. Kik az élet' örömeit közösen élvezték megszokják testvérül nézni egymást az élet' komolyabb pályáin is; egy estvének következései sokszor végtelen szalagként fonulnak keresztül életünkön. Merem állítani, hogy körünkben nem lenne annyi az agg legény és agg leány, hajfjaink több, és nem olly feszes társaságokban részesülhetnének. A' fősvény és kényelmes öreg urak kevesebb költséggel és áomtalansággal érnék bé ha nem félnének annyira egy két multság' költségétől, 's nyugtalanságaitól.

Csikban a' polgári és katonai kar közötti surlódás még észrevehetőbb, mint Gyergyóban mind magános, mind köz viszonyokban. Kormányzó vagy kormányásra befolyó tiszt' lelkességének 's tehetőségének mérlege az, ha tud-e egyen, vagy éppen túlsúlyt tartani a' más osztály' ellenében? Magános körben, leglátogatottabb házaknál, legszebb leányoknál is ritkaság hogy polgáriak és katonák egyszerre legyenek honosok; sőt ki egyszer katonák' társaságában lelte megelégedését, többnyire végkép elidegenítette magától a' polgáriakat. Különös, de könnyen magyarázható, hogy a' harczos magyar nemzet; melly született katona, kiváltságát katonaság után nyerte, régi harci dicsőségére legbüszkébb, annyira ellenszenvet érez a' - hogy törvényünk szaván nevezzük - zsoldos katonaság iránt. Magok a' fegyveres székely katonák sem szívelik zsoldért szolgáló tisztjeiket vagy bajtársaikat. A' székelyek nagyon jó katonák. A' székely katonát „vitéz“nek czimzeni nem gerjeszt kaczagást. Még a' mostani nem-nemzeties rendszer mellett is rájok illik, mit Verbóczy' (III. 4.) mond: „*rerum bellicarum expertissimi*“ vagy a'

leopoldi hitlevél (14. pontja)-beli „*genus hominum bellicosissimum*.“ Egy anecdotá van nálok, melly sok tekintetben jellemző, mondatik t. i. miszerint a' háboruban kérték részöket kiszakasztatni, hogy vágják le iziben, mért otthon várja az aratás.

A' zsellérség Csikban is, mint hazánk' több részeiben, nagyobbára oláhokból áll, mert azon tulajdont, mit régi elvü földes uraink leginkább megkívántak alattvalóikban, t. i. a' rabszolgai béketűrést, tán egy nép sem bírja széles e' világon akkora mértékben, mint oláhaink. Csakugyan a' szabad székelyek közt lakó oláhok annyira különböznek mezősegi rokonaitól, mint ha egy nemzet sem volnáok. A' munka-, rend- és csínszeretet rájok is átragadt a' székelyekről, de a' puhaság', nyulánkozás' és ámolygás' csirája még eléggé bennök van, hogy minden székelyesedésök mellett se lehessen öszvevétni a' talpra esett székelylyel. Azonban annyiból is örömet tapasztaltam már itt, még inkább a' szászok közt, hogy az oláh koránsem olly hasznavehetlen, 's önjavára is túnya nép, mint közönségesen tartatik.

A' telepekbeni oláhok inkább nomádi életet űznek. Azt tartják, magyar- és székelynek földmivelésre, oláhnak marhatartásra természeti hajlamá van. Bár lenne! De nekem úgy tetszik, inkább ősi szokáshoz rögzés, mint természeti hajlam azon kis előszeretet, mellyet ezek iránt nyilvánítanak: különben a' természeti ösztön aligha szenvedné, hogy maig is csak a' dődösek-től látott mintán tengődjenek. JA' magyar és székely, ha lehetne, egy sem csinálna mezei gazdát gyermekéből, hanem belső vagy külső hivatalbelit; sok maga jószágát elhanyagolja, ki nek csak módja van benne mással kormányoztatja jószágit 's maga idegen multságot vadász, némellyek sokkal kevesebb és bizonytalanabb keresetért pl. tatalyhajtásért, pásztorlásért, csordakisérésért 'sat. elhagyják földjök' mívelését,

sőt köz példabeszédben az „ekeszarv“ durva parasztság, a „kapa“ sanyarú nyomorúság eszméjét fejezi ki... Ezek mind nem arra mutatnak, mintha született földmivelők lennének. Az oláh hasonlólag csak addig szereti a marhát, míg kényére heverészhet utána a gyepen, vagy ugaron, mint bojtár vagy zsitár, de mihelyt marhadajkálásra kerül a dolog, mindjárt vége a hajlamnak, annyira, hogy én márgyakran tudtam megkülönböztetni egy marhaétetéről az oláhot a magyar és székelytől. Az első ugyan is egyszerre minden kóstit elibe gyúr marhájának 's maga félre fekszik alunni; a magyar és székely pedig falatokra szaggatva nyújtogatja nyájaskodva ápolt marhájának az ételt, egyik kezét és szemét saját eledelén tartva, a másikkal marhájáról gondoskodva.

Politikai tekintetben a két Csík (Gyergyó és Kászon fuszékeivel) egy törvényhatóságot teszen, egy főkirálybíró' kormányja alá tartozik, együtt tart közgyűléseket az 1791. 12. tc. értelmében, mellyben elnökséget a főkirálybíró, jelen nem léteben az idősb alkirálybíró, tollvivőséget a fő (fel-csiki) jegyző gyakorol. Törvényes (judicialis) ügyekben első perkezdesi törvényszéke (al vagy vice szék) mind Fel-, mind Al-csíknak külön van, mellyekben elnök az azon székbeli alkirálybíró, jelen nem léteben az idősb táblabíró, tollvivő és előadó a helybeli jegyző; rendes bírák minden székben külön 6 választott táblabíró. Feljebb viteli törvényszékeit (derék vagy generalisszék) mindkét Csík (valamint fuszékei is) együtt tartják rendesen Csík Somlyón, de most a székház' felépültéig Szépvízen. Ezekben elnök a főkirálybíró, jelen nem léteben az első alkir. bíró, tollvivő a fel-csiki rendes vagy főjegyző (ordinarius notarius). Közügy kezelés' (publico-politica administratio) tekintetében az egész megyét illető dolgokat intézi a közgyűlés, a csupán kezelést kívánókat törvény' értelmében (1791. 12.) a' tisztség, melly

a' főkirálybíró' elnöksége alatt áll az alkir. bírákból, kir. pénztárnokokból, és jegyzőkből; jelen lehet ezeken kívül, mint a' közgyűlést képviselő testületben, minden, kinek a' közgyűlésen szava van. A' kebelbeli közügy' kezelésére mindkét Csíknak külön alkir. bírái 's alárendeltjei vannak. Legalsó közügykezelési bíróság, kiken t. i. a' rendeletek' teljesítendése végre megfeneklik, a' falusbíró hiteseivel, 's jegyzőjével. A' kir. adó' kezelésére nézve Gyergyó és Felcsík egy, Al-csík és Kászon más pénztárnokság alá tartoznak. Rendes fizetésű status personalisa Csík és fuszékeinek a' főkirálybíróval együtt 59 személy. Ezen feljül 1 ajtónok, 5 lovaslegény, 2 tömlőczőr, 2 bába, 1 vérszolga. Tisztviselőinek nagyon is csekély fizetésök itt is az, mit az alsóbbakra nézt már Gyergyónál közlöttem. A' főkir. bíró évi fizetése 1,200 p. for. Ezen feljül minden közgyűlés' alkalmával, 100 pengő forint asztalpenz.

Ennyi vala igen is száraz, igen is érdektelen, igen is unalmas közlendőm Csíkről. Ha megunatkoztál nehézkes soraim mellett jámbor olvasó! legokosabb leend lapjaimat félrevetve, személyesen beútatnod; sok eredetiségű lakói közt sokkal kevesebb ásitással fogsz megismerkedni a' látni méltó vidékkel, mint e' vázolatokból. 'S most menjünk ismét tovább egy vidékkel. Fogadjatok még egyszer forró búcsumat Csík' szíves lakói, kik az idegen gyaloglót annyi szeretettel látatok, mintha messzeföldről haza jött 's ismét visszatérendő testvértök lett volna. És ti szeretett barátim*), kiknek kimeríthetlen barátságából szerencsés voltam vidéktöket legkéjesebb mulatással megismerni, vegyétek tőlem e' néhány sorokat baráti emlékül!

Vándor.

*) Szörcei Imre és Geréb Elek táblabírák.

Követválasztás egy kis városban.

(Folytatás.)

Más nap reggelre kelve olly iszonyu zaj 's lárma keletkezett a városban, hogy a legregényesb képzelet sem tudhatott más gondolatra jutni, hanem ha olyanra, melly közélről vagy távulról rokon lesz a választási ügybajokkal. Már hajnal hasadtával minden utczában dobokat pufogtattak, szaru és trómbitazenéket tartottak, józan és félig ittas emberek orditoztak; a lovak kapáltak 's nyerítettek; néhol még sokkal élénkebbé vált a választási előkészület-vitája az által, hogy a két párt' előcsapatjai közt apró összecsapások 's pofozódások történtek, a' mi e' választási jelenésnek a' legkellemetesebb változatosságát kölcsönözte.

Pickwick úr éppen öltöző asztalkája előtt állott, 's gyér hajzatát rendezte, a' mint inasa bélépett. „Samu, így szólítá amazt, a' városon úgy látszik senki sem alszik többé.“

„Mindenki talpon van, uram, mondá Samu; embereink a' Városczimernél már is elrekedtek az orditozás miatt.“

„A' mint látszik, ezen férfiak nagy tüzzel ragaszkodnak választott ügyökhöz“ mondá Pickwick úr.

„Soha életemben ehhez foghatót nem láttam“ mondá Samu.

„Tehát nagy a' buzgóság!“ mondá Pickwick úr.

„Borzasztó“ felele Samu. „Soha sem láttam embert, a' ki annyit tömjön gyomrába, mint az itteni választók. Csuda hogy ki nem hasadtak.“

„Az itteni pártvezérek' balul értett ember-szeretetének hibája ez“ jegyzé meg Pickwick úr.

„Hihetőleg“ mondá Samu röviden.

„Úgy látszik, fris eleven emberek ezek“ mondá Pickwick úr, az ablakból kitekintve.

„Elég elevenek“ felele Samu. Hisz' ma már halálra is dolgoztam magamat velök; párthiveink' egy csapatját, kik a' Páva című vendéglőben vacsoráltak, két izmos legénynyel ma egyről egyig megzuhanyoltuk.“

„Minő beszéd ez! a' választókat megzuhanyolni!“ mondá Pickwick úr.

„Per se“ folytató Samu, ki hová esett az estve közülök ott alutt el; ma egyenként a' zuhany alá állítók őket, 's most már mindenik vidám, 's olly józan fővel van, mint születése napján. A' bizottmánytól minden személyért egy ezüst huszast kaptunk.“

„Lehetséges-e illyesmi?“ kiálta föl Pickwick úr csodálkoztaiban.

„Úr istén! hát hol keresztelték az urat, hogy az e'féle még ujság előtte? Hisz' ez még csak mézes madzag a' többihez-képest“ mondá Samu, ez csupa játék, ez éppen semmi.“

„Semmi“ mondá Pickwick úr, csodálkozása nőttön nevedvén.

„Per se, hogy semmi“ viszonzá szolgája. „A' közelebbi választás' alkalmával az ellenpárt a' Városczimernél lévő szobaleányt megvesztegetvén, az 14 választónak, kik még szózatjokat nem adták bé, mákonyt vegyített pálinkájokba, 's becsületesre mondom, úgy elaluttak, hogy a' választás után már tizenkét óra telt el, a' mint fölébredtek. Próbáltak ugyan velök, 's egyet a' bizottmány eleibe hurczoltak, de sehogy sem költhetvén föl álmából, szózatját be sem vehették, kénytelenek voltak öt ismét ágyba fektetni.“

„Csudálatos fogások!“ mondá Pickwick úr, félig Samu felé fordultában 's inkább dunnogva, mint értelmesen beszélve.

„Nem ollyan csudálatos, mint Ön gondolja. — Sokkal furcsább az, mi éppen ezen városkában néhány évek előtt saját apámmal történt“ feleli Samu.

„Minő történet lehetett az?“ kérdé Pickwick úr.

„Atyám egy gyorssekér mellett kocsikodott, mellynek rendeltetése volt, Londonból a városkába hordani az útasokat, 's viszont. Egykor a választási idő közeledvén, megegyezik vele az egyik párt, hogy számára Londonból választókat szállítson át. Elindulása előtti estve a másik párt biztossága alattomban magához hívhatja. A' szolga egy tágas terembe vezeti apámat, melly urakkal, irószerekkel, 's más burokkal egészen el volt lepve. „Ah! Weller uram, mond az elnök, örvendem, hogy láthatom, hogy szolgál egészségre?“ „Jól, szolgálatajára, monda apám uram, reméllem hogy az úr is egészséges?“ „Köszönöm kendnek, elég egészséges vagyok, dunnogá az elnök; üljön le Weller uram, kérem szépen foglaljon széket.“ Apám uram széket veszen, leül, hallgat, 's száját nyitva felejtve, az elnökre mereszti szemeit. „Talán nem is ismer reám kend“ monda az elnök. „Nem emlékezem“ felele apám uram. „Igen de én ismerem jó uramat, még gyermekkorától fogva ismerem“ monda a' karos székben ülő uraság. „Már én sehogy sem emlékszem a' képire“ monda az én öregem. „Kendnek gyenge emlékező tehetsége lehet Weller uram“ monda az úr. „Nem dicsekszem vele“ felele öregem. „Töstént gondoltam, monda az elnök, fölkel székéből, egy pohár bort töltött ki, beszélgetni kezd apámmal, ki csak hamar a' legmosolygóbb kedvre derül, 's egy 20 fontos bankjegyet csusztat kezébe.“ Egyéligyál 's London közt felette rossz az országot“ monda az elnök. „Élég rossz, de néhol még is türhető“ felelt öreg apám. „Még is a' csatorna' környékén legrosszabb“ monda az elnök. „Isten verte egy hely biz a'“ monda öreg apám. Erre imígy kezdé beszédét az elnök: „Halljon-csak szót Weller uram, kend országos hirű derék egy kocsis, 's lovai úgy járják a' mint kend fuj-

ja. Mi átaljában sokat tartunk kend felől, hogy ha tehát kendet egy kis baj, vagy szerencsétlenség érendené, a' mint a' választókat ide szállítandja, p. o. ha éppen a' csatorna' környékén a' kocsi feldőlven, a' választók a' vízbe fordulnának; azonban minden veszélyes következesek nélkül reájok nézve, ezen csekély ajándék lenne érte előleges köszönetünk.“ „Uraim; monda: apám, Önök igen kegyesek, — éljenek Önök! még egy pohárka bort iszom Önök' egészségéért — föl egyenesedik székéről, a' pénzt zsebébe éreszti, ajánlja magát, 's eldöcög a' teremből. „S higye el Ön, folytatá Samu; gazdájára a' legszemtelenebb tekintetet vetvén, éppen azon napon, mikor Londonból a' választók ide kocsikáltak, a' kocsi éppen a' kijelölt helyen fordult föl, 's az útasok egyről egyig a' csatornába zuhantak.“

„De csak nem fultak oda“ monda indulatosan Pickwick úr.

„Egy öreg rendű férfiú, mint mondják, sok ideig nem volt az esemény után látható; kalapját ugyan megtalálták, de hogy feje benne volt-e vagy sem, bizonyosan meg nem mondhatom. Azonban különösnek tetszik előttem még is azon körülmény, hogy öreg apám éppen ott fordult föl kocsijával, hol ama' bizottmány történetesen-e vagy miképp már előre kijelelte volt.“

„Csodálatos összetalálkozása a' történeteknek“ monda Pickwick úr. „De már közelget az indulás' ideje, kefélje ki kend kalapomat, 's menjünk a' választási ünnepélyre.“

A' vendéglő' udvarán a' kékék' pártjának egy egész táhóra tanyázott, 's egyetlen kitekintés meggyőzte a' szemlélőt, hogy az Egyéligyál városi kékék fényre, erőre 's hatalomra jóval túlhaladják a' sárgákat. Hadsereghez hasonlított azon férfiak' száma, kik a' kék párt' zászlóit hordozták. Ezen zászlók az ünnepélyhez alkalmazott versekkel 's más feliratokkal voltak ékítve, 4

láb hosszú, 's három láb széles arany himzetű betűkből, mellyeket már egy puska lövésnyire kilehetett puszta szemmel is olvasni. Távolabb a' trombitásoknak egy nagy számú zenekara, muzsikások és dobosok 20 lábnyi magas állomásra emelkedve, ott fizetésökre emberül reá szolgálva működtek, főleg a' dobosok, kiválasztott izmu férfiak hivatásuknak derekason megfelelték. Ezekről mértékletes messzeségre láthatók voltak még több apró rendőri csapatok kék botokkal, 25 biztossági tagok kék díszjelekkel; egy nagy rakás szavazó kék kokárdákkal díszítve, egy négylovas nyilt szekér, az igen érdemes Szolonkai Máté' számára, végre négy két lovas kocsi a' nép' jelölt barátai' 's pártvezetői' számára. A' zászlók fenlobogtak, a' zenekar egész erejéből dolgozott, a' dobosok iszonyulármat ütöttek, a' csendőrök káromkodtak, a' husz biztossági tagok veszekedtek, a' néptömeg ordított; és minden zaj, láрма, tréfa, izzadás és versengés egy férfiú' hasznára, becsületére és dicsőségére történt, ki Egyéligyál város' részéről az országgyűlésre követnek vala választandó, 's ezen férfiú éppen az, kit már ismer is az olvasó annyiban a' mennyiben, t. i. az igen érdemes nagy szolonkai Szolonkai Máté.

Hosszas és hangos tetszést harsogott az ucza néptömeg, 's főleg hallható volt egy kék zászló hatalmas susogása, melly „sajtó szabadság“ feliratot viselt, a' mint a' veres haju Pott egyik ablakból fejét kiütötte; de más felől leirhatlan örömjaj harsogott, midőn az igen érdemes Szolonkai úr széles kék karimás csizmában, 's kettős csokorra kötött kék nyakkendővel Pott urhoz közelített, 's kezét megszorítván örökös halálját nyilvánítá az egyéligyáli Hirnök iránt, 's minden szavát bizonyos cikornyás bókólatlaltal kísérte, melly a' jelenésnek némi furcsa 's neveltető színt adott.

„Megtétettek-e a' szükséges előkészületek?“ kérdé az igen érdemes Szolonkai P. urtól.

„Szolgálatjára“ vala a' felelet.

„Reméllem semmi sem hibázik“ monda a' kijelölt.

„Minden el van igazítva, drága jó uram, mi csak hatalmunkban állott. Az ajtónál 20 tenyeres talpas ficzko áll megmosdatott kezekkel, kik Öntől egy egy szives kézszorítást érdemlenek; távolabb nőkgyermekekkel karjaikon, kiknek arcukat megsimogatni, 's ajkaikat megcsipegetni felette szükséges leend. Főleg a' gyermekekkel bánjék szokott ügyességgel, az e'féle ritkán véti el hatását.“

„Lesz gondom“ felele az érdemes Szolonkai Máté.

„Azonban, drága jó uram, folytatá az előre látó törpe emberke, ha úgy ejtheti — nem mondom, hogy ez elkerülhetlenül szükséges, — de ha Ön úgy ejtheti, hogy valamelyikét a' gyermekeknek meg is csokolja — ezen tett a' legnagyobb hatást teendő a' népre.“

„Hát ha a' bizottmány' egyik tagja bizatnék meg ezen vállalattal?“ kérdé az érdemes Szolonkai.

„Úgy hiszem, monda tovább az ügyvivő, hogy Önt rendkívül megerősítué a' nép' kegyében az, ha illyesmit maga vinne véghez.“

„Légyen meg tehát“ monda az érdemes Szolonkai, egy nemóvel a' hidegvérü elszánásnak.

Ekkor parancsolta a' biztossági testület' elnöke, hogy a' menet illő rendbe álltassék, 's hangos hurrah! kiáltások közt mindenki jelelt helyére sietett — a' zenekar, csendőrök, biztossági tagok, választók, lovagok, 's kocsisok 's a' t. A' két fogatú szekerekbe annyi embert halmozták egymásra a' mennyi csak egymásba fogózva lábujhegyn megállhatott. A' P. úr' számára rendelt kocsi a' biztossági testület' egy részén kívül Pickwick urat, 's társait vevé föl.

A' várakozásnak leginnepélyesebb pillanatában az igen érdemes Szolonkai úr csinos négy lovas szekérébe lépett. Ez volt a' jeladás a' dísz-

menet megindulására. Hirtelen egy fülhasító hurrah! kiáltáshoz kezdett a néptömeg, melly minden egyéb hangot egyszerre elnémított.

„Most indul ki házatól“ monda P. úr látbatólag fölindulva, noba törpesége miatt a történeteket nem annyira testi, mint képzeleti szemével láthatá.

Új, az előbbinél még hangosabb hurrah! keletkezett.

„Most az ajtónál álló ficzkókkal szorít kezét“ kiáltá a kicsin ügyvivő, 's örömittas arczczal dörzsölgeté kezeit.

Erre egy még erőteljesebb hurrah! kiáltás hangzott.

„Most a' gyermekek' arczát simogatja“ mond P. úr reszketve örömeiben.

Szavaira tomboló 's a' léget megrázó örömjaj tört ki a' néptömeg' szájából.

„Egyiket megcsókolta,“ „ismét egyet“ rivallá a' boldog P. úr. Ujabb zaj, újabb örömlárma.

„Nó most rendre csókolja, összevissza csókolja őket“ kiáltá a' törpe emberke, egy hangon, melly fél örülségre mutatott, 's a' menet a' néptömeg' siketítő lármája közt megindult.

Miképp történt, hogy a' diszmenet a' más párti menettel összebonyolodott, 's az e' miatt támadt zavarok miképp szüntettek meg? fájdalom nem szolgálhatunk kielégítő adatokkal, mert a' zavargások' kitörése után csak hamar egy sárga zászló nyéllel úgy ütöttek Pickwick úr' kalapjára, hogy az nem csak homlokát, hanem szemét, orrát, száját is eltakarta, 's különben is szűkebb levén fejénél, a' kelepczéből sehogy sem tudá menekedni. Saját rajzolatai szerint sűrű néptömeg közepette iszonyu tolongásban akarátja ellen ragadta az ár isten tudja merre: alig tekinthett egy kis lépésnyire előre, 's minden oldalról csak dühös arczokat, porfelleget, 's a' vias-

kodók' sűrű csoportjait láthatta. Szekeréről mint írja egy láthatlan erő leragadván, ököllel viaskodók' soraiba sodortatott, hol jobbról és balról olly érzékeny erősségekkel ostromoltatott, hogy még testén is sokáig voltak kézzel fogható nyomai láthatók, de kívül, miért történtek vele mind ezek, nem tudá kimagyarázni. Később grádicsokon érzé magát föl felé tolatni, 's mikor már azon állapotra juta, hogy szerencsés leve fejét kalapja' bilincseiből kiszabadítani, barátjai körében lelé magát a' választó állomás (Hustings) balszárnyán. A' jobb oldalról a' sárgák, középpen a' városbíró, 's városi tisztviselők foglaltak helyet, kik közül egyik, az Egyéligyal városi testes főjegyző egy iszonyu haranggal larmázott, vele csendre intvén a' zajongó sokaságot; míg az állomás' két szárnszegeletein egy felől Ficzkay, másfelől Szolonkay urak, tenyeröket szívök' környékére nyomva, a' legudvariasabb nyájassággal tevék hajlongásaikat a' hullámzó néptömeg felé, mellyből csak fejek látszottak ki, 's a' melly a' nyílt piacon ársvíz módra ömlött el, 's belőle egy rivalgások, ordítások, rőfögések, pisszegetések és hurrah kiáltásokból elegy hangzavar emelkedett ki, mint duzzadt tenger' vad lármája, melly akarmelly földingásnak is becsületére vált volna.

„Ni ni, Winkli barátunk“ monda Pickwick úr' egyik barátja, ötet karjánál fogva rángatván.

„Hol van ő“ kérdé Pickwick úr, orrára illesztvén szemüvegét; mellyet szerencséjére zsebébe tett vala.

„Amott a' ház' fedelezetén“ mond amaz.

'S valóban ott látá ő Winkli barátját a' vörös haju szerkesztő' nejével enyelegni. Egész kényelemmel ültek ők egy fedelezet kiülő erkélyén 's ott létök' jeléül fejer zsebkendőikkel integettek barátjaiknak. Pickwick úr ezen udvariságot azzal viszonzta, hogy a' szerkesztő' nejének két csókat küldözött a' légúton keresztül.

(Vége közelebből.)

A — Iyi.